

Kvismaremöten vid Medelhavet

Gittan Matsson

Hösten 2010 spenderade jag på fågelstationerna Capri i Italien samt Doñana och Tarifa i Spanien. Under den vistelsen träffade jag många personer som arbetat på Kvismare fågelstation och fick många spännande fågelupplevelser.

Världen öppen för ringmärkare

De flesta av oss när en ständig längtan efter en längre ledighet och gärna i sol och värme. För oss som har ett fågelintresse står portarna öppna. De flesta fågelstationer i världen välkomnar ringmärkare och ringmärkarassistenter, oftast mot gratis boende. Jag bestämde mig att ta ett uppehåll under hösten 2010 och bara göra det jag tycker är roligt, det vill säga fågelskådning och ringmärkning.

Hur gör man och vart far man? Jag tog kontakt med ringmärkarcentralen, Ottenby och några av de personer från södra Europa som jag tidigare träffat på Kvismaren. Spanjoren **Sergio Ovidio Pinedo Valero** som var på Kvismaren 2008 svarade omedelbart att jag var välkommen hela hösten på den stationen han ansvarar för, Yetas Bird Observatory i Nerpio, Albacete, se länk 1. Tyvärr ligger den i bergen på 1000 m höjd och jag längtade efter en varm skön höst. Så jag reste inte dit. Genom Ottenby fågelstation fick jag veta att det skulle ske ett projekt på Capri fågelstation via Lunds universitet i tre veckor på hösten. Jag ville stanna längre i sol, värme och bland medelhavsfåglar än den korta tid projektet på Capri varade. Genom webbsidan SE European bird network, se länk 2, fick jag kontakt med fågelstationer i Turkiet och Antikythira i Grekland, se länk 3. Då dök det istället upp ett mer intressant svar från spanjoren **Guillermo López** som jag jobbade tillsammans med på Kvismaren sommaren 2006. Han arbetar nu i Doñana National Park i sydvästra

Spanien med de utrotningsshotade spanska lodjuren, även kallade panterlo. Hans vän i ringmärkarteamet i Doñana hälsade att jag var välkommen fram till det att de stängde för säsongen den 15 november, se länk 4. I Spanien visade det sig att jag skulle möta många personer som arbetat på Kvismaren. Här följer en reseberättelse om fåglar och möten med fågelskådare på tre fantastiska platser vid Medelhavet - Capri, Doñana och Tarifa.

Capri fågelstation i Italien

Jag packade ryggsäcken för 10 veckors resa och lämnade Sverige den 19 september för att först ta mig till Capri där Lundaforskaren **Keith Larson** behövde assistans. Fågelstationen Castello Barbarossa ligger otroligt vackert, högst upp på bergstoppen ovan Axel Munthes Villa San Michele.

Keiths studie handlar om att reda ut vad som styr flyttstråken för *trädgårdssångare*, *svarthätta* och *lövsångare*. Vissa tar den västra passagen över Gibraltar och vissa den östra via Eilat. Vilka gener styr valet? Och de som väljer att flyga över Alperna och korsa Medelhavet, har de en blandning av generna? Förutom Keith och jag var också **Sieglinde Kundisch** med som assistent. Vi satte upp tio nät i sluttningen och ringmärkte allt vi fångade. De tre målarterna blev mer noggrant undersökta med blodprovstagning för DNA analys, fjäderprov för isotopanalys samt avföringsprov för hormonanalys. Redan första dagen fick jag hålla min första *sammetshätta* i handen. Vi fångade 17 arter under perioden.

Gittan ringmärker vid Barbarossa, Capri fågelstation. Foto: Keith Larson.

Gittan is ringing at Barbarossa, Capri Bird Observatory. Photo: Keith Larson.

De vanligaste arterna var *rödhakar* och de tre målarterna. Dessutom ringmärkte vi exempelvis *brandkronad kungsfågel*, *gulhämpling* och, *svart rödstjärt*. Det var en fantastisk utsikt från Barbarossa och vi såg dagligen *pilgrimsfalk* och *tornfalk* ovan berget. Första veckan såg vi en ung *blåtrast* samt flockar av både *blek* och *vanlig tornseglare* samt två *alpseglare* som drog över huvudet på oss lagom till morgonkaffet. Roligast var ändå murkryparen som en dag kom flygande på 20 meters avstånd. Det mesta rovfågelsträcket hade passerat men en dag sträckte det stora mängder av *bruna kärrhökar* och *ormvråkar* samt två *dvärgörnar* på väg mot söder.

Naturen på Capri är otroligt vacker och mycket kuperad men ändå lätt tillgänglig då ön har ett nät av stigar och stentrappor till kulturplatser, bergstoppar och härliga havsbad.

Mot Doñana i södra Spanien

Den 10 oktober for Keith och **Lars Gezelius**, vilken bytte av Sieglinde sista

veckan, hem. Jag flög vidare mot Malaga för att sen ta mig västerut till Doñana. Där bodde jag med 10-15 andra volontärer i ett av El Rocios vitkalkade radhus. De flesta var unga spanjorer men några kom från Storbritannien och Frankrike. Redan första dagen blev det prat om Kvismaren. **Chris Bell**, en engelsk kille såg mitt klistermärke från Kvismaren på tuben och berättade att han var där tillsammans med sin läromästare september 2007.

Vi arbetade i två team och turades om att sätta upp respektive ta ner de 21 näten på ringmärkarplatsen Manecorro strax söder om Marismas del Rocio. I slutet av säsongen försökte vi ha näten kvar, ihoprullade över natten, men snart blev de stulna trots höga staket och hård bevakning i nationalparken. Otroligt nog så är det fortfarande populärt att fånga småfågel som sedan hamnar i grillen. Den dagliga utsikten över vattnet var inte fy skam. *Skedstorkar*, *flamingos*, *kamsothöna*, *rödhuvade dykänder*, *spanska kejsarörnar*, *svartvingad glada* för att nämna några av

Provincesångare, hanne. Foto: Gittan Matsson.
Dartford Warbler, male. Photo: Gittan Matsson.

de roligare fåglarna för mig. Mest uppmärksamhet fick ändå två kungsfåglar som drog förbi i början av november. Mycket ovanligt för Doñana där juvelen *brandkronad kungsfågel* hör till den vanliga.

Smått och gott i näten

Liksom på Capri var det ganska glest i näten under hösten, men vi plockade en hel del roliga arter för en nordbo som mig. Första kvällen fick jag en påse i handen i pannlampans sken. ”for you” sa den ringmärkaransvarige Ivan. Upp plockade jag en stilig *blåskata* som jag fick ringmärka. Vilken start!

Andra roliga arter vi ringmärkte var *vattensångare*, *provincesångare*, *vitstjärniga blåhakar*, *grässångare*, *cettisångare* och en *helenaastrild*. Den sistnämnda häckar men räknas inte som en vild art på Iberiska halvön, eftersom den är introducerad från

Afrika. Vanligaste arten var utan tvekan *gransångare*, De spanska märkarna var suveräna på att åldersbestämma dessa. Efter två månader tror jag mig kunna åldersbestämma de flesta – men långt ifrån alla. De *iberiska gransångarna* hade redan sträckt söderut men en sen individ ringmärktes.

Taigabon plockar taiga

Lustigt att jag – den enda personen i gruppen från taigan – plockade den lille gröna med två vingband ur ett av träsknäten den 25 oktober! Inte den plats man först förväntar sig att hitta en *taigasångare*! Den fångsten var höstens häftigaste fångst med tanke på att den bara fångats 3 gånger tidigare på platsen. Med stolthet såg jag sedan min bild på fågeln inlagd på webbsidan Rare birds in Spain.

Övre bilden: Utsikt över Marismas del Rocio. Foto: Gittan Matsson.

Nedre bilden: Guillermo López pejlär lodjur i Doñana. Vi fick se en hona. Foto: Gittan Matsson.

Above: View over Marismas del Rocio. Photo: Gittan Matsson.

Below: Guillermo López is radio-tracking Lynx in Doñana. Photo: Gittan Matsson.

Ringmärkning vid Manecorro, Doñana. De tre personerna till vänster har varit i Kvismaren. Foto: Gittan Matsson.

Ringning at Manecorro. The three persons the left have visited Kvismaren. Photo: Gittan Matsson.

Skillnader från Sverige

Ringmärkningen i Spanien skiljer sig från den i Sverige på en del punkter. Flera arter som finns hos oss också som grönfink, domherre och talgoxe har mindre ringar eftersom de lokala fåglarna är mindre, och ofta mörkare, än våra svenska. Åren 1995-1996 deltog Kvismaren i ett projekt om hette European-African Songbird Migration Network. I det projektet användes ett stort antal mått som längden på enskilda handpennor. Fortfarande tas alla de måtten på de spanska fågelstationerna. I Sverige tar man inte dessa mått numera vilket var en stor skillnad.

Kvismaren – Spanien

En av veckorna kom det tre killar från Murcia för att hjälpa till på stationen. Det visade sig att två av dessa, **Jose Antonio Barba Ramos** och **Fabricio Pardo** var

på Kvismaren 2008 för att hjälpa Sergio. Spännande plats men hårt slit var hans kommentar om Kvismaren ”- De tidiga mornarna var grymma”.

Sista ringmärkarveckan i Doñana kom **Luis Portillo** och berättade att han också varit på Kvismaren så sent som i augusti i år, 2010. Han hade blivit rekommenderad av sin läromästare Sergio att åka dit. Ja, världen är liten. Naturligtvis passade jag på att berätta för alla andra ungdomar som var volontärer om den mycket trevliga svenska fågelstationen Kvismaren.

Bird Migres, Tarifa

Efter fem härliga veckor i flamencons och flamingons mecka så hade jag två oplanerade veckor kvar på min trip. Jag chansade att skicka epost till ännu en kontakt jag fått via Kvismaren 2006, **Blanca Peres**. Hon svarade att hon numera arbetade

Blanca Peres ringmärkte med mig i Kvismaren 2006. Nu arbetar hon med Bird Migres och räknar sträckande fågel vid Tarifa's sydspets. Foto: Gittan Matsson.

Blanca Peres counting migrating birds at Tarifa. Photo: Gittan Matsson.

med Bird Migres projektet på Europas sydligaste punkt, Tarifa, se länk 5. Jag var välkommen att komma och hälsa på henne. Härligt! Jag tillbringade fem dagar med att räkna havsfågel som balearisk lira, gulnäbbad lira och havssula i sundet samt räkna sträckande gåsgamar.

Ännu fler Kvismarekontakter dök upp i Tarifa. **Jan** och **Nina Rees** i sällskap med **Jenny Sander** och **Per Gustafsson** passerade på en fågeltur i Spanien och vi hade en härlig skådareftermiddag runt Gibraltar tillsammans med bland annat *blåtrast*, *pilgrimsfalk* och *klipphöna*.

Fortsatt samarbete Kvismaren

- Doñana

Ringmärkarchefen på Estación Biológica de Doñana, **José Luis Arroyo**, är mycket intresserad av samarbete med Kvismaren. Han frågade mig om vi kan hitta något projekt eller någon idé att samarbete om. Naturligtvis ska vi också utnyttja kontakterna jag fått när vi söker nya assistenter till Kvismaren. Jag förvånades över att så

många ungdomar i Spanien är intresserade av fåglar. Till exempel söker närmare 400 ungdomar de 100 platserna som finns för volontärarbete i Tarifa. Det svar jag fick var att det dels är många biologstuderande som är arbetslösa och dels är fågelskådning en ny aktivitet. Dessutom har universitetet lagt in ringmärkningskurser i biologit utbildningen. Kanske något som skulle kunna tas efter i Sverige?

Ge dig ut och ringmärk!

Slutligen vill jag ge alla fågelintresserade rådet att ta ledigt en längre period och åka till en fågelstation någonstans i världen. Du behöver inte vara ringmärkare, de flesta stationer vill ha både erfarna och nybörjare. Det är ett fantastiskt sätt att koppla av från alla "måsten" här hemma, billigt, lärorikt och garanterat härliga upplevelser av fåglar och natur. Dessutom får du nya trevliga fågelintresserade vänner – och jag kan ge mig den på att du också möter någon som varit i Kvismaren.

Länkar till volontärbete

1. Yetas Bird Observatory, Nerpio i Albecete <http://www.proring.de/download/2010%20Spanien.pdf>
<http://alasparanerpio.blogspot.com/>
2. SEEN, SE European Bird Migration network <http://www.seen-net.eu/index.php?id=2>
3. Antikythira, Grekland http://www.ornithologiki.gr/volunteer_show.php?plD=19&bc=1992&loc=en
4. Doñana <http://www-rbd.ebd.csic.es/Seguimiento/mediobiologico/pase-riformes/indice.htm>
5. Tarifa voluntariado Fundación Migres <http://www.fundacionmigres.org/>

English summary

In the autumn of 2010 I spent my time on Bird Observatories at Capri in Italy and at Doñana and Tarifa in Spain. During this stay I met many people who have worked at Kvismare Bird Observatory and I had many exciting bird experiences. I contac-

Jag ringmärkte denna blåskata första kvällen i Doñana. *I ringed this Azure-winged Magpie first evening in Doñana.*

ted friends and websites to find suitable Bird Observatories around the Mediterranean. Sergio Ovidio Pinedo Valero who worked at Kvismaren in 2008 offered me to come to Yetas Bird Observatory in Nerpio, Albecete, see link 1. On the website SE European Bird Network, see link 2, I got in contact with bird stations in Turkey and Greece see link 3. Finally I decided to stay for three weeks at Capri Bird Observatory and after that at the Bird Observatory in Doñana National Park in Spain, see link 4. Guillermo López, who worked at Kvismaren 2006 was the one who helped me to get in contact with Doñana.

On Capri Bird Observatory Keith Larson studied what determines migratory routes for the Garden Warbler, Blackcap and Willow Warbler. In Doñana I lived with 15 other volunteers in the village El Rocio. The ringing place was situated in Manecorro just south of Marismas del Rocio. The most notable was a Yellow-browed Warbler and the most common species was undoubtedly Chiffchaff. I met in Doñana Chris Bell who visited Kvismaren 2007, Jose Antonio Barba Ramos and Fabricio Pardo 2008 and Luis Portillo 2010. The ringing director at Estación Biologica de Doñana, José Luis Arroyo, is very interested in further cooperation with Kvismare Bird Observatory.

I finished my trip in Tarifa together with Blanca Perez whom I met in Kvismaren 2006. She worked with Bird Migres Project at Europe's southernmost point, Tarifa, see link 5. In five days I helped her count the sea bird like Balearic Shearwater, Cory's Shearwater and Gannets in the strait. Finally, I would give the hint to everyone who is interested in birds to take time off for a longer period and go to a Bird Observatory anywhere in the world. Both experienced persons and beginners are normally most welcome.